

מדריך למתקדש: מהם חיים קדושים על פי היהדות?

אישה סיימה את ימי ההיריון שלה ולא התחילו צירי לידה. מודאגת פנתה אל בעל התניא לבקש את עצתו. האישה נכנסה לבית המדרש, ניגשה אל אחד החסידים ושאלה כיצד מגיעים אל הרבי? למזלה היא פגשה בחסיד רבי שמואל מונקעס, שהיה טיפוס שמח ועליז והוא חמד לה לצון. הוא הציג את עצמו בתור הרבי.

הגברת סיפרה את הצרה שמדאיגה אותה, ורבי שמואל הרגיע אותה. "יש סגולה בדוקה למצבים האלה. עלייך ללכת לבית הכנסת, לומר בכוונה שבע פעמים תפילת 'זכור' והילד יחליק החוצה". הגברת לקחה את הדברים ברצינות ואכן בתוך שעות ספורות החלו צירי הלידה.

אחרי הלידה וההתאוששות הלכה לבית מדרשו של הרבי להודות לו. אך הפעם היה זה בעל התניא בעצמו. התברר להפתעתה שהרבי לא מכיר אותה. היא התעקשה לספר על העצה הטובה שקיבלה ממנו והרבי הבין את שהתרחש. "עצה מקורית כזו יכולה לבוא רק מהחסיד הפיקח שלי, ר' שמואל".

קרא הרבי לרבי שמואל, בירך אותו על הצלחת הסגולה וביקש להבין מה הקשר בין זכור ובין צירי לידה? - "פשוט מאוד, השיב החסיד, כשאומרים זכור יוצאים הילדים מבית הכנסת, חשבתי שאם פעם אחת מספיקה כדי לגרש את כל הילדים החוצה, שבע פעמים בוודאי יעשו את העבודה"...

הכינוי הנעלה ביותר בו אפשר לתאר אדם הוא: "קדוש". כך מתארים אדם נערץ, נבדל, דמות שהיא סמל רוחני, אדם שהגיע להישגים כאלו שאיש מן השורה אינו מסוגל להגיע אליהם. 'האר"ק קדוש', 'האור החיים הקדוש', 'האלשיך הקדוש' - אלו היו אנשים נעלים שהתקיימו בממד אחר. הם פשוט לא התעניינו בכל התאוות והדחפים שמעסיקים אדם מן השורה.

וכאן מגיעה פרשת השבוע ומטילה פצצה. הפרשה גם מתחילה וגם מסתיימת עם אותו ציווי בדיוק.

1. ויקרא יט: וידבר ה' אל משה לאמור: דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו כי קדוש אני ה' ... סיום הפרשה: והייתם לי קדשים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי.

התורה מצווה את כל אחד ואחת מישראל להיות "קדוש", כמו הקב"ה בעצמו! לא פחות. ואם מישהו מרגיע את עצמו שלא מתכוונים אל אדם כמוהו, רגיל ופשוט, נותנת התורה הדגשה ישירה:

רש"י: דבר אל כל עדת בני ישראל – מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל.

הציווי נמסר בלשון חריגה: "דבר אל כל עדת בני ישראל". לשון שנאמרה רק לגבי מסירת מצוות הקמת המשכן בתחילת ויקהל. אולם בדרך כלל הלשון מצומצמת יותר: "דבר אל בני ישראל" או "עדת בני ישראל". רש"י מסיק מכך כי פרשה זו נמסרה לישראל בדרך אחרת מאשר כלל פרשיות התורה.

בדרך כלל היה סדר מסירת התורה, כיתתי והדרגתי. משה היה מקבל מצווה חדשה באוהל מועד וקורא לאהרן ומוסר אתה. אחר כך קורא לבני אהרן ומוסר הציווי פעם שנייה. אחר כך מוסר פעם שלישית לזקנים ואחר כך פעם רביעית לכל העם.

עירובין נד: כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה. נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להם משה פירקו. נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן... נכנסו זקנים ושנה להם משה פירקו, נסתלקו זקנים נכנסו כל העם ושנה להם.

אולם פרשת קדושים שונה מהכלל והיא נמסרה במעמד "הקהל" של כל בני ישראל יחד, כמו במעמד מתן תורה בסיני. האלשיך הקדוש מסביר כי הדבר נועד להגיב בדיוק על הרתיעה הטבעית מפני

מושג הקדושה. "קדושה?! אני?! מה זה שייך אלי? הלוואי ואזכה לקיים את המצוות ברמה המעשית". ובדיוק מהטעם הזה ציונה הקב"ה לכנס את כל ישראל ביחד, כדי לומר את ההיפך: אין איש ואישה שפטורים מהצורך להיות קדוש. ולכן סדר מסירת הציווי לא היה כיתתי ומדורג, כדי שאף אחד לא ירגיש שהדברים מדברים בעיקר אל האנשים הגדולים והוא ניצב רק בסוף הטור.

אלשיך: למה הוצרכה הקהלת כל עדת ישראל בפרשה זו? הנה יש בני אדם תועים באומרם כי לא כל אדם זוכה לזה כי אם חד בדרא ותרי בדרא... אך לא כן הוא, שאין איש בישראל שלא ישיג אם ירצה לעלות בתורה וכשרון המעשה והתבודד בחסידות עד 'קדוש יאמר לו'. על כן צווה יתברך: 'דבר אל כל עדת בני ישראל וכו' קדושים תהיו' - כי הקהיל את כלם להורותם כי כל העדה מוכנים לכך.

במחשבה נוספת, למרות שהדברים נשמעים גדולים, הם אינם מפתיעים. זאת ההגדרה המזוקקת ביותר של הייעוד היהודי. כאשר משה נשלח להיות שושבין בין ה' וישראל ולהציע להפוך לעמו של ה', נאמר: "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש". כך מברכים לפני קיום מצווה: "אשר קדשנו במצוותיו". הוי אומר שהייעוד להיות קדוש הוא ההגדרה הכוללת ביותר של תפקידנו.

ואחרי הגדרת המשימה, עולה כמובן השאלה המהותית: איך נהיים קדוש? מה בדיוק עושים? סוגרים את העיניים כשהולכים ברחוב? צמים שלוש פעמים בשבוע?

יתירה מכך: בפשטות, ההיבט המעשי של הציווי ניתן לאורך פסוקי הפרשה. כך מובן לכאורה מהעובדה שהפרשה מתחילה ונחתמת באותו ציווי כנ"ל: להיות קדושים – ומשמע כי כל הפסוקים שבתוכם הם הביטוי המעשי של הקדושה. אך הבעיה היא שפסוקי הפרשה אינה מציגים דרישה נעלית וקדושה במיוחד. פרשתנו מציגה אמנם כמות גדולה מאוד של מצוות, 51 מצוות, אך רובן דווקא טריוויאליות, פשוטות ומעשיות. הרבה יותר מפרשיות אחרות בתורה.

במקום לצוות דרישות גבוהות כמו לשמור את העיניים, להקפיד על טהרה או לעשות מדיטציה, התורה מצווה כאן דווקא את המצוות 'העממיות' ביותר, לכבד את ההורים, לא לדבר רכילות, לא לשקר, לא לגנוב, לאהוב האחד את השני ולהפריש את פאת השדה לעניים.

מהי, אם כן, הקדושה? ומה מוסיפה המצווה להיות קדוש על עצם הקיום המעשי של המצוות?

מדובר כמובן באחד הנושאים המרכזיים בחיים היהודיים ואנו רוצים להתייחס אל שתי משמעויות של ה"קדושה": המשמעות הפשוטה והמקובלת כפי שהתפרשה עד ימי הבעש"ט, ומושג הקדושה החסידי, שמעניק משמעות מרוממת לכל דיבור ועשייה בחייו.

ב. ברור מושג ה"קדושה" הוא מסובך ומורכב. על פניו, אדם קדוש הוא מי שהצליח למאוס בהבלי החומר ולחיות בעולם של רוח. כך מקובל בדתות האחרות, להבדיל, כי איש הדת נדרש לפרוש מחיי אישות ומשפחה, ובדתות ה'מזרח' הוא אף חי בודד במקדשים מרוחקים, הרחק משאון העיר.

ולפי המודל הזה, היינו יכולים לסמן שני אנשים שזכו להגיע אל פסגת הקדושה. ישנה דוגמה בתורה של זוג אנשים צעירים שמאסו בהבלי החומר והגיעו אל תכלית הדבקות בקב"ה. על פניו הם המודל המושלם, אך הבעיה היא שזוג האנשים הללו דווקא נענשו ומתו.

אנו עוסקים כעת בפתיחת פרשת קדושים, אך בואו נחזור אל פתיחת הפרשה הקודמת, הראשונה בין השתיים שנקרא השבוע: "אחרי מות". הפרשה עוסקת בציוויים שקיבל אהרן הכהן בעקבות הטרגדיה הנוראה של פטירת שני בניו, נדב ואביהוא. והסיפור ההוא הנו תעלומה משונה בפני עצמה. פתאום, משום מקום, ביום הגדול בחייו של אהרן הכהן, נופלים שני נערים צעירים ונשרפים למוות. למה?

זה קרה בראש חודש ניסן, יום הקמת המשכן. אחרי חודשים של עבודה והמתנה נרגשת, הגיע סוף-סוף היום הגדול והבית של ה' במדבר קם על תלו. ככל שכלל ישראל היו נרגשים, החתן המרכזי היה

אהרן הכהן. כמו חתן ביום חופתו. ראשית, אהרן היה "המנכ"ל של הבניין", אך הרבה יותר מכך: היום הזה פרק מעליו את המשא המייסר שסחב בלבו במשך 3/4 שנה.

אהרן היה מעורב בחטא העגל, הוא היה זה שזרק את הזהב לאש ויצא העגל הזה. במשך חודשים ארוכים היה אהרן רדוף בתחושת אשמה. התורה מספרת בפרשת שמיני שאהרן חשש להתחיל את העבודה ביום הקמת המשכן עד שמשה דחף אותו לעשות זאת. "ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך" ומבאר התנחומא: "שנראה לו המזבח כקרני השור בשביל חטא העגל". אולם כניסתו לעבודת המשכן באותו ראש חודש ניסן סימלה את מחיקת החטא.

הנה חולפים רגעים מניצחוננו של אהרן ועולמו מתהפך עליו. שני בניו נופלים מתים בתוך המשכן.

ההסברים לכך ידועים ומוכרים. פעם נאמר: 2. **ויקרא י: ויקחו בני-אהרן נדב ואביהוא איש מחבתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקריבו לפני יהוה אש זרה אשר לא צוה אתם.** בהמשך נאמר טעם נוסף: **שם: יין ושכר אל-תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמיתו חקת עולם לדורתכם. רש"י: שתויי יין נכנסו למקדש, תדע שאחרי מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין למקדש.** ובספר במדבר נאמרה אשמה שלישית: **במדבר ג,ד: וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם.**

על פניו, תפישה פשוטה של האירועים יכולה ליצור רושם של שני 'פררחים' פוחזים ש'משתוללים במקום העבודה של אבא'. הם מדליקים אש במזבח, נכנסים שתויים למשכן, ולא מתחננים כי לא בא להם להתבגר. אך כמובן זאת הבנה שטחית, כפי שהתורה עצמה אומרת: "בקרובי אקדש" ומשה רבנו אמר לאהרן: "רואה אני שהם גדולים ממני וממך".

ידועים דבריו של האור החיים הקדוש (ראו בארוכה לקו"ש ג/988), שמעניק משמעות עמוקה לתנועת הנפש שאפיינה את הנערים. המפתח נמצא בכך שהם היו "שתויי יין". חז"ל אמרו: "נכנס יין יצא סוד" וכן הגימטרייה של המילה "יין" (70) זהה למילה "סוד" (70). אדם שותה יין כי הוא רוצה לקבל השראה, להשתחרר מהמציאות המעיקה ולחוות תחושה נעלית. נדב ואביהוא היו זוג נערים קדושים, מופשטים לגמרי מהחומר, ולכן שתו יין כדי להתעלות מעל המציאות הגשמית. ואז הגיעו רגעי הקמת המשכן וסחפו את רוחם. האש האלוקית ירדה מהשמיים ונדב ואביהוא פרצו באקסטזה נעלית. הם השתוקקו להתעצם עם הקדושה ולכן חטפו מחתות והקריבו אש אל המזבח. כעת מובן מדוע הם לא רצו להתחנן, זאת לא הייתה עצלות, זאת הייתה בריחה מהכלים הגשמיים. כך מספרת הגמרא על בן עזאי, חתנו של רבי עקיבא, שעזב את אשתו והתנצל: "חשקה נפשי בתורה".

אור החיים: בקרבכם לפני ה' וימותו – פירוש שהתקרב לפני אור העליון בחיבת הקודש ובזה מתו. והוא סוד מיתת הנשיקה שבה מתים הצדיקים. ורמז בזה הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מלקרוב לדביקות, נעימות, עריבות, ידידות, חביבות, חשיקות, מתיקות, עד כלות נפשותם מהם.

ולפי ההבנה הזו, עולה השאלה הגדולה מדוע הם מתו? הרי נדב ואביהוא זכו להגשים את תמצית הציווי "קדושים תהיו"? הם הגיעו אל הפסגה הנעלית ביותר של הקדושה עד שמאסו בחיי החומר? ברור אפוא שעלינו להעמיק יותר ולחפור היטב במהותה של ה"קדושה" היהודית.

ג. אחד הגדולים והמיוחדים בין תלמידי המגיד ממעזריטש, היה הצדיק רבי שלמה מקרלין. הצדיק מקרלין היה ידיד טוב של רבינו הזקן ושניהם פעלו בהפצת החסידות באזור רוסיה וליטא. פעם הגיע הצדיק מקרלין לבקר בביתו של רבינו וכל בני המשפחה נטלו חלק בהכנת הסעודה. רגע לפני שהוגשו המאכלים, נזכרה הרבנית שטערנא, רעייתו של רבנו, כי שכחה להכניס מלח במרק. היא מיהרה לזרוק כמה כפיות מלח לתוך הסייר. רגע אחר כך נזכרה אחת הבנות שלא הוכנס מלח בתבשיל והיא

הוסיפה מעט מלח. גם המשרתת הזקנה נזכרה שלא הוכנס מלח וגם המשרתת הצעירה, ובקיצור, המרק הזה הומלח היטב.

התבשילים הוגשו אל השולחן ורבנו הזקן לקח כפית אחרי כפית עד שסיים את המנה. לפתע הבחין כי האורח הנכבד אינו אוכל. רבנו התעניין מדוע רבי שלמה אינו טועם מהמרק? האורח התנצל כי המרק מלוח מדי. אמר רבנו הזקן: "מאז היותי במעזריטש, פעלתי על עצמי שלא להרגיש טעם באוכל"...

הרמב"ן בפתח פרשתנו מעניק משמעות חזקה למילה "קדושה": יהודי קדוש הוא מי שנמנע **מסיפוק היצרים**. הוא שם מחסום בפני התפרצות התאוה ונוהג באיפוק ובצניעות. הצורך בכך הוא חיוני: למרות הקודים המחמירים של ההלכה, יהודי חרדי יכול להרשות לעצמו 'להשתולל' ולהיות שטוף בתאוות הנמוכות ביותר. הוא יכול להגשים חלק גדול מיצריו ולהיות "נבל ברשות התורה".

אין שום איסור להיכנס אל המסעדה הכשרה הכי יקרה בתל אביב ולשלם אלף שקל על ארוחת שחיתות. אין איסור להחזיק מגזינים של אוכל ולהזיל ריר על מנות גורמה. אין איסור לעמוד יום שלם בחנות בגדים ולמדוד חליפה בעשרים אלף שקל. ואפילו בענייני אישות, אין כמעט הגבלות בין איש לאשתו בימים המותרים. כך שאדם יכול לחיות חיים שלמים שהם בבחינת 'כשר אבל מסריח'.

כאן בא הציווי "קדושים תהיו": יהודי נדרש להיות נעלה יותר, מאופק יותר, ולכן עליו להיות **מופרש** אפילו **מהדברים המותרים**. המילה "קדוש" לדעת הרמב"ן, היא הגדרה שלילית של **פרישות** ו**מובדלות** מסיפוק היצרים.

פעם עמדה קבוצת חסידים והמתינה לכניסתו של האדמו"ר המהר"ש, הרביעי לבית חב"ד. הצפיפות הייתה גדולה והחסידים עמדו דחוקים. פתאום עבר רחש בקהל. בנו הקטן של הרבי, שלום בער בן ה-8, צמא ורוצה לצאת לשתות. החסידים נלחצו עוד יותר ופינו לילד דרך לצאת. אחרי שתי דקות הוא חזר מהברז ושוב נדחקו החסידים לתת לו להיכנס. חלפו עוד כמה דקות ושוב נוצר רחש בקהל. מתברר שהילד רוצה שוב לצאת לשתות. הוא שוב יצא ושוב חזר.

אחד החסידים שאל אותו, למה יצא פעמיים לשתות? ענה הילד בתמימות: רציתי לשתות כוס מים, אבל אבא לימד אותי שכל דבר שרוצים לאכול או לשתות, לא מכניסים לפה בפעם אחת. לכן יצאתי פעם ראשונה ושתיתי חצי כוס ואחר כך יצאתי פעם שנייה ושתיתי עוד חצי כוס...

3. רמב"ן ריש פרשתנו: בתורת כוהנים ראיתי: 'פרושים תהיו'... והיא המוזכרת בתלמוד שבעליה נקראו 'פרושים'. והעניין כי התורה אסרה עריות ומאכלים אסורים, אבל התירה ביאת איש באשתו ואכילת בשר ויין, ואם כן ימצא בעל התאוה מקום להיות שטוף בזימת אשתו ולהיות בסובאי יין ובזוללי בשר וידבר כרצונו בכל הנבלות [דברים בטלים] שלא הוזכר איסור זה בתורה ויהיה **נבל ברשות התורה**... לפיכך בא הכתוב אחרי שפרט האיסורים וצווה בדבר כללי שנהיה פרושים **מהמותרות**. ימעט במשגל, כמו שאמרו שלא יהיו תלמידי חכמים מצויים אצל נשותיהן כתרנגולין... ויקדש עצמו מן היין במיעוטו, כמו שקרא הכתוב הנזיר בשם 'קדוש' ["כל ימי נזרו קדוש יהיה"].

בסוף דבריו הללו, מעניק הרמב"ן את המקור העיקרי לגישתו, שה"קדוש" הוא הפרוש מתאוות היתר. התורה קוראת ל"נזיר" בשם "קדוש" ומכאן שהקדושה היא המוכנות לעשות יותר ממה שחייב ולפרוש אפילו מהדברים המותרים כשתיית יין וטיפוח השיער.

חסידים סיכמו זאת במשפט חד:

היום יום כה אדר ב: החסיד ר' מרדכי האראדאקער סיפר: פתגם הראשון ששמעו מרבינו הזקן כשבאנו לליאזנא היה: מה שאסור - אסור ומה שמותר - לא צריך [מיותר]. כשלוש ארבע שנים עבדנו בזה עד שהבאנו זה בענייני חיינו ורק אז נכנסנו ליחידות לשאול דרך בעבודה.

עד כאן פירוש אחד למושג ה"קדושה". אולם בהשקפה רחבה יותר, קשה לראות בו תמצית מלאה של הקדושה היהודית. ולו מהסיבה הפשוטה: הראינו לעיל כי פרשת קדושים מתחילה ונחתמת עם מצוות

הקדושה, אך רוב מצוות הפרשה אינן קשורות כלל עם הציווי לפרוש מתאוות היתר. מצוות פרשת קדושים הן ברובן פשוטות, עממיות ועוסקות בחיים עצמן. לא לשקר, לא לגנוב ולאהוב את הרע. כיצד זה קשור למצוות הקדושה?

יתירה מכך: הרמב"ן תמך דבריו על דמותו של הנזיר, שהתורה קוראת לו בשם קדוש. אך מצד שני, ידוע שהנזיר נקרא גם "חוטא", ולכן מוטל עליו להביא קרבן בסוף ימי נזירותו על שאסר על עצמו יותר ממה שאסרה התורה. כך שלא פשוט לקבוע בצורה גורפת שמצווה לפרוש תמיד מתאוות היתר ולהמעיט את הקרבה לחיי החומר.

נראה אפוא שנושא ה"קדושה" הוא רחב יותר ואינו מסתכם רק בפרישות. תורת החסידות תוקעת כאן יתד אל הייעוד המרכזי בחיים: **לשרת את הקב"ה, להיות שגריר של השכינה בכל רגע ובכל מקום.**

ד. האגדה החסידית מלווה בסיפורי פולקלור שמעניקים טעם וצבע לחיים. הסיפור הבא נמנה על הז'אנר הזה. אפשר להניח שהוא לא התרחש מעולם, אך אפילו בתור משל הוא מעביר מסר נהדר.

הצדיק רבי מנדל מרימנוב היה מראשוני האדמורי"ם בפולין. הוא התפרסם כאיש חסד ובעל מופת ואנשים רבים דבקו בו. פעם הגיע יהודי 'מתנגד' לעיירה בימי הסליחות וגילה לתדהמתו כי הרבי לא משתתף באמירת הסליחות באשמורת הבוקר. הוא שאל חסיד היכן הרבי נמצא והחסיד ענה בפשטות: "מה זה ענייני? כנראה הוא עולה לשמים להתפלל עבור כולם". הוא שאל עוד חסיד ושוב קיבל אותה תשובה. "הרבי מטפס לרקיע לבקש סליחה בשם עם ישראל". המתנגד לא היה זקוק ליותר מזה. "ממש כך, עולה לשמים, כמו משה רבנו. חסידים טיפשים והזויים".

הוא החליט להוכיח לכולם איפה הרבי מסתובב באשמורת הבוקר. הוא תפש מקום טוב מתחת חלון חדר השינה של הרבי וציפה לבאות. קרני השמש הראשונות האירו והוא ראה בין חרכי התריס את הרבי מתעורר משנתו. הרבי קם מהמיטה, פתח את הארון, הוציא מעיל איכרים גדול וכובע פרווה והתכסה בהם. "אהה, הרבי הזה יוצא לשחק הימורים במקום להתפלל". אך זה לא היה הסוף. הרבי פתח ארון אחר והוציא ממנו גרזן וחבל. "לא מהמר, שודד. הרבי המדומה הזה מלסטם את הבריות".

דלת הבית נפתחה והרבי יצא אל היער. הוא חטב כמה עצים, העמיס אותם על הכתף וצעד אל הבקתה בקצה היער. התגוררה שם אישה אלמנה בודדה בבית קר ומלוכלך. הרבי פתח את הדלת וצעק: "לאה, זה אני וסילי, האיכר מהיער, באתי למכור לך עצים". – "אבל כיצד אשלם, וסילי, אין פרוטה בבית". "זה בסדר, ענה 'וסילי', תשלמי כשיהיה לך". הרבי הכניס עצים לתנור, העמיד מים חמים על האש והכין לה כוס עם מעט חלב. אחר כך ניקה את הבית תוך שהוא מבטיח לבוא גם מחר.

המתנגד ההמום שב העירה וביקש לדבוק ברבי. וכשהיו שואלים אותו אם הרבי עולה לשמים בימי הסליחות, היה עונה ארבע מילים: **"אם לא למעלה מזה!"**.

התפישה החסידית גורסת שיש תנועה יותר נעלית מעלולות לשמים: **לרדת אל הארץ**. לעלות לשמים זאת לא משימה קלה, אבל היא עדיין משימה קלה יחסית מאשר לרדת אל הארץ. מי שעולה לשמים הוא בורח, מתנתק, נוטש את הספינה ובמשך הזמן מתרגל לחיות בצורה כזו. אך מי שיורד אל הארץ הוא נמצא יום-יום במלחמה של כיבוש.

נחשוב על הרבי הזה שנהנה ממעמד אדיר של צדיק ובעל מופת, ובכל זאת עוזב הכול ושומע זעקתה של אישה ענייה בודדה. וכך כל אחד מאתנו: הוא עובד בין אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, עליו לסחוב אוכל כשר מהבית ולשמור על הנהגה ראויה. הוא אמור לעבוד קשה לפרנסתו ועדיין להאמין שהכול בא מהשמיים ולא בזכות המאמצים הטבעיים שלו.

וזאת ה"קדושה" האמתית. להיות בארץ ולחשוב על השמיים. המושג "קדושה" מתפרש בספר התניא: "ביטול". יהודי הוא מי שמשרת את הקודש, הוא מיוחד ומיועד לעבודתו יתברך. בכל מקום שהוא נמצא הוא "שגריר" של הפצת אמונה ומשמש מודל מושלם של אדם שעושה את חייו לשם שמים.

כעת אפשר להבין היטב, מדוע דווקא המצוות הפשוטות של פרשת קדושים הן המודל של הקדושה. התורה מעבירה בכך מסר עצום ומכונן: הקדושה היהודית איננה רק הנהגה של פרישות, היא בהחלט יכולה להיות כזו, אבל לא רק כזו. הקדושה היהודית היא מושג הרבה יותר רחב. היא היכולת להיות קרוב ולהישאר רחוק. להיות למטה ולהישאר למעלה. לזרום עם החיים הגשמיים אך לזכור מי אתה ומה אתה. לעבוד את ה' ביום יום, בבית, במסחר, בעסק, בדרך לעבודה ובחזרה ממנה.

ובאמת, הקדושה הזו איננה מתאפיינת רק בפרישות כפי שכתב הרמב"ן. הפרישות היא רק אחד הביטויים שלה. לפעמים צריך באמת לפרוש מהעולם כמו ה"נזיר", אך לפעמים צריך דווקא לדבוק בעולם. ישנו למשל סיפור על צדיק אחד שביקר בביתו של גביר וראה שהוא אוכל לחם צר ומים לחץ. נזף בו הצדיק ואמר שהוא צריך לאכול טוב, בשר שמן ויין ישן. החסידים התפלאו על העצה, והרבי הסביר כך: "אם הגביר אוכל לחם צר, כשהעני יבוא לבקש צדקה ממנו, מהו ייתן לו? אך אם העשיר מפרגן לעצמו בשר שמן, הוא ייתן לעני לפחות לחם צר..."

השאלה היא לא מה אתה עושה, אלא איך אתה עושה? ובאיזו כוונה?

הנה הגדרה מיוחדת במינה למושג ה"קדושה". תוספות בתחילת מסכת קידושין דן בפירוש המילים שאומר החתן תחת החופה: "הרי את מקודשת לי". מה פירוש המילה הזו?

4. תוספות קידושין ב,ב: הרי את מקודשת שלי, כלומר מקודשת לעולם בשבילי, כמו הרי הן מקודשין לשמים להיות לשמים... מיוחדת לי.

ובהרחבה בספר התניא פ"ו: וצד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתברך... ככל איש ישראל למטה שבכוחו להיות בטל ממש לגבי הקב"ה במסירת נפשו על קדושת ה'... אבל כל מה שאינו בטל אצלו יתברך אלא הוא דבר נפרד בפני עצמו אינו מקבל חיות מקדושתו של הקב"ה מבחינת פנימיות הקדושה ומהותה ועצמותה.

כעת אפשר להבין מה היה החטא של נדב ואביהוא. הם היו קדושים אבל (כביכול) לא לפי תפיסת הקדושה היהודית. הם הביאו לשיא את יכולת האדם להתנער מכבלי הגוף, אך תכליתו של היהודי היא לחולל את ההיפך ולהפגין את המוכנות לשנות את החומר. לא לברוח, לכבוש.

לפני כמה שנים ערכו סימפוזיון של כל מיני דתות. הזמינו רב חסידי ולהבדיל כומר נוצרי ונזיר בודהיסטי, מתלמידי הדלאי לאמה. קמה אישה יהודייה ושאלה את הרב: "כולנו פה רוצים להתקרב לאלוהים, וכמו שאני מבינה יש הרבה דרכים. אני מאוד מעריכה את הדלאי לאמה, אומרים עליו שהוא קדוש שעושה שלום בין העמים. מה אכפת לך שאני אלך בדרך שלו?"

החסיד היה נבוך והתפלל לקב"ה שייתן לו תשובה. נפל לו רעיון: "סבתא שלי אומרת שמי שמכיר את האדם באמת הוא רק אשתו. אני מציע שנזמין את רעייתו של הדלאי לאמה ונשאל אותה מה דעתה עליו, האם הוא קדוש או לא?" כולם פערו עיניים בתדהמה. "רבאיי, אינך יודע שאסור לדלאי לאמה להתחתן?!" נעמד הרב על רגליו ואמר: "הדלאי לאמה חי מוקף פרחים, כלבים וחתולים. אין לו מי שיעביר עליו ביקורת, אף אחד לא מקבל אותו בטענות כשהוא חוזר הביתה... לחיות בעולם כזה זו לא חכמה. הבשורה הגדולה של היהדות היא היכולת לשנות את החיים, לקדש את העולם הזה!". הקהל התפעל מאוד ומחא לו כפיים דקות ארוכות.

ה. במאמרי חסידות מבוארת נקודה נפלאה הקשורה לכך. מסופר כי כאשר נפגשו האחים עם יוסף הצדיק, הוא הכיר אותם אך "הם לא הכירוהו". בפשטות הם לא הכירו אותו כי הוא יצא נער צעיר בן 17 בלא חתימת זקן וכעת היה גבר בן 39. אולם בכתבי חסידות מבואר העניין בעומק רב.

יוסף נתפס אצלם כ"זר", בגלל סגנון החיים שלו. הם לא האמינו שאח שלהם, בן של יעקב אבינו ונכד של האבות, מסוגל לקיים חיי מעשה בעומק הניהול של מצריים. התפיסה שלהם אמרה כי יהודי אמור להיות רחוק מהמולדת השגרה ולכן הם עבדו כ"רועי צאן", מקצוע שמאפשר ניתוק גמור מחיי החומר. הרועה יוצא בבוקר עם הכבשים אל היער ויש לו את כל היום לדבוק באהבת ה'. יוסף, לעומתם, נאבק מבוקר עד ערב במניפולציות והתככים של ארמון פרעה ולכן נתפס אצלם כמישהו שהוא לא משלנו.

אך דווקא בגלל זה אנו מבקשים: "רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף", משום שהוא מסמל את דרך הקדושה היהודית, לצלול למעמקי העולם ולהישאר קשורים למעלה. (וראו לקו"ש לה/159 שיעקב אבינו **ציפה והמתין** לירידת יוסף למצרים, כדי להתחיל עידן חדש של מעורבות עם העולם).¹

ו. מה זה אומר בתכל"ס? נקודה אחת היא דברי הרמב"ם על החובה לעשות כל מעשה לשם שמיים.

רמב"ם דעות ג: המהלך בדרך זו כל ימיו - **עובד את ה' תמיד**, אפילו בשעה שנושא ונותן ואפילו בשעה שבועל, מפני שמחשבתו בכול כדי שימצא צרכיו עד שיהיה גופו שלם לעבוד את ה'. ואפילו בשעה שהוא ישן, אם ישן לדעת כדי שתנוח דעתו עליו וינוח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה - נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא. ועל עניין זה ציוו חכמים ואמרו 'וכל מעשיך יהיו לשם שמיים'.

הרבי הביא דוגמה חזקה נוספת: כאשר אדם מקדיש את **הכישרון שלו לשם שמים**. אם הוא רופא, עורך דין או פועל, הוא מקדיש מקצת מכישרונו לסייע לענייני קדושה. והאתגר הוא גדול: מצד אחד, הכישרון הוא ה"אני" העמוק ביותר של האדם. הוא מקור הגאווה והביטחון שלו. ומצד שני הוא מקדיש אותו לשם ה' ובכך מבהיר כי "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני".

תורת מנחם תשנ"ב/324: צריך להיות ברור הגוף ונפש הבהמית (לא ע"י תעניות וסיגופים אלא) באופן ד'עזוב תעזוב עמו' והיינו שהם עצמם יתהפכו לקדושה, כך שכאשר ישנו איזה כח וכישרון מיוחד בגוף ונפש הבהמית, הנה הם עצמם צריכים להכריז 'אין עוד מלבדו'.

כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של **שלוחי רבנו ברחבי תבל**
ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב

¹ ראיתי פעם פירוש נפלא לשיטתו של רבי ישמעאל שיהודי צריך לשלב בין "הגית" ל"אספת דגנך". רבי ישמעאל עונה לרשב"י, שאין זה רק צורך של פרנסה, אלא היא-היא **עבודת ה'**. כמו שיהודי עובד ה' בתורתו, כן עובד אותו בכך שמקיים "ששת ימים תעבוד".